

Seminari “La militarització de l’acció humanitària i la instrumentalització de la religió en els conflictes: el cas de la República Centreafricana”

Dia i hora: 17 de juny de 2016 a les 10:30

Lloc: Seu de Lafede.cat , C/. Tàpies 1-3, Barcelona

Organitzen: Centre Delàs d’Estudis per la Pau i Escola Cultura de Pau

Amb el suport de: ACCD

El passat divendres 17 de juny vam presentar a la seu de la Federació d'entitats de Barcelona, l'informe sobre el conflicte i el comerç d'armes a República Centreafricana, un dels conflictes més oblidats d'Àfrica, realitzat gràcies al treball conjunt del Centre Delàs d'Estudis per la Pau i l'Escola de Cultura de Pau. La jornada que va comptar amb una dotzena de persones més els investigadors de l'informe, anava destinada a periodistes i figures del món de la comunicació relacionats amb la temàtica.

Durant el matí es van abordar diversos aspectes del conflicte i de l'impacte del comerç d'armes en la situació que viu el país. A més, va comptar amb la interessant aportació de persones que han treballat en el terreny amb organitzacions humanitàries i algunes periodistes que han observat la situació en primera persona, el que va fer de la jornada un espai de coneixement i experiències compartit entre diferents sectors que va permetre discutir sobre els majors interrogants que envolten el conflicte a RCA.

La sessió va ser iniciada amb Josep M. Royo de l'Escola de Cultura de Pau (ECP) que va realitzar una introducció a algunes de les causalitats del conflicte i les seves conseqüències en la població civil que són tractades en l'informe. Royo va ressaltar el factor dels recursos naturals, els actors que envolten el país i el paper de França com a ex-colònia, que des de la independència ha tingut una posició intervencionista donant suport, segons els seus interessos, als diferents presidents que han governat el país. Royo també va ressaltar l'actual discurs europeu cap a la RCA com un refugi de terroristes, el que al final acaba justificant que els països europeus intervinguin militarment com ha passat en tants països.

L'investigador de l'ECP també va destacar la situació cíclica que pateix la RCA des de la seva independència, ja que la situació de cop d'estat i conflicte es repeteix una i altra vegada sense solucions on, a més, s'ofereix una imatge internacional de conflicte i crisi humanitària crònics. En aquest sentit Royo apunta que cal tractar els missatges sobre aquest país de forma més real i constructiva.

Jordi Calvo del Centre Delàs d'Estudis per la Pau va continuar per introduir l'impacte de

l'armamentisme i el militarisme al país que han tractat els investigadors en l'informe. Va assenyalar que cal treballar amb bases de dades diverses per poder tindre una idea global de la situació. Va destacar el paper de la Unió Europea que en l'última dècada ha venut armes a RCA de diversos tipus, i el paper de França, Alemanya, Regne Unit, Portugal i Eslovàquia com a principals responsables del comerç d'armes cap a RCA. En aquest sentit, va posar en relleu sobre com la possible manca de control parlamentari en alguns països com Eslovàquia poden permetre un comerç d'armes menys restrictiu.

Calvo també va remarcar el paper que tenen alguns tipus d'armes, com les lleugeres que tenen gran rellevància en el manteniment del conflicte. En aquest punt, destaquen països com Espanya, Pakistán i França que són els països que més volum d'aquest tipus d'armes han exportat. A més, recorda l'impacte que té la venda d'armament a països de la regió, on s'han exportat armes sense control polític i sense la denúncia dels mitjans de comunicació. En aquest punt, l'investigador destaca el paper d'alguns països de l'Orient Mitjà ja que, encara que la majoria no són productors, sí que són grans compradors d'armes de la UE, i moltes d'elles acaben en conflictes com el de RCA. De la mateixa manera, va destacar el paper d'Estats Units i la Xina com a grans exportadors d'armes mundials.

Finalment, Calvo va reflexionar sobre la presència militar al país ja que, 7.000 militars no han evitat els conflictes successius que ha viscut RCA, per la qual cosa cal preguntar-se el paper de la militarització com a sistema de resolució de conflictes i com la presència de forces armades pot haver-ho agreujat.

A continuació, van intervenir els assistents convidats a la jornada amb experiències en el terreny que van començar denunciant el poc que es parla de conflictes com aquest i com s'estableixen relacions entre els ajudants humanitaris i els actors armats ja que són els que han de deixar-los actuar. Després, es va fer un repàs a la situació del conflicte on es va denunciar l'important paper de l'exclusió social en l'esclat i continuïtat del conflicte i la relació de les elits que governen el país amb els antics colonitzadors. A continuació, es va exposar com ha hagut presidents que han anat incloent a sectors socials d'algunes parts de la regió que han estat històricament exclosos i com ha hagut certs intents per integrar-los en les estructures d'Estat i com a vegades això s'ha fet a través de cops d'estat.

Es va destacar també la dificultat de fer un seguiment dels grups armats que han anat canviant tant de sigles com d'agenda al llarg del conflicte, però ubicats sempre en les mateixes regions. Els assistents amb experiència en el conflicte coincideixen que la gran majoria social d'aquests grups demanen inclusió política i econòmica.

Des de l'anàlisi del paper que ha tingut la comunitat internacional, es van assenyalar diversos punts de debat:

- El fet que les potències internacionals considerin que la realització d'eleccions constituirà de per sí un camí cap a la pau i cap a la fi del conflicte, quan el treball comença des d'aquest moment. En el cas de la RCA el pitjor del conflicte s'ha viscut en els períodes entre eleccions.
- Es destaca el concepte de pau neoliberal i el desplegament de mecanismes hegemònics per resoldre el conflicte, tots dos entren en relació directa amb el punt anterior.

- No ajuda a la resolució del conflicte el baix perfil que té la RCA entre la comunitat internacional. Sent França el país que es constitueix com a portaveu de la comunitat internacional dels assumptes centreafricans.
- Es reconeix que les intervencions humanitàries han aconseguit pal·liar el sofriment de molta de la població civil, en certa mesura i en el més urgent.
- Es planteja el fracàs de les missions de pau i desarmament. Sorgeix, de nou, la qüestió de que la comunitat internacional enfoca les energies a aconseguir la pau a través de la liberalització política, el que ha demostrat ser un enfocament erroni.
- La comunitat internacional hauria de centrar en ajudar a generar estructures d'Estat estables que puguin dotar de serveis bàsics a la població. En canvi les polítiques es basen més en la securització de la qüestió de la pau.
- Es debat entorn al fet que militaritzar la resolució de la pau ha demostrat ser un fracàs que està al servei de la indústria militar i d'altres interessos.
- En els processos de pau es segueix donant un paper prominent a elits polítiques i agents armats per sobre de la població que activament s'ha mobilitzat per la pau.
- Els periodistes destaquen que quan es tracta aquest conflicte en els mitjans s'obvia el veritable debat.

Es tracta també el conflicte des d'una perspectiva de gènere, de les que es genera debat al voltant de les següents qüestions:

- Es reconeixen alguns avenços en qüestió de gènere, encara que moltes no són estructurals, com tenir una cap d'Estat dona.
- Es destaca una major presència de la dona en els processos de pau.
- Hi ha un punt que enllaça amb el debat sobre el paper de la comunitat internacional que és la impunitat que han demostrat tenir les forces internacionals quan s'han destapat casos d'abusos contra dones i nenes. A més resalta la manca de reparació que han viscut aquestes dones per part de la comunitat internacional.
- No podem parlar de pau sense una inclusió de la dona en els processos de pau i d'estabilitat estatal.
- Es fa èmfasi en el paper de la dona i com s'explica, acaben semblant persones inactives que pateixen la violència però són agents tremendament actius.

Sorgeixen també qüestions al voltant de factors regionals, com:

- El paper dels refugiats provinents de països involucrats en greus conflictes que envolten la RCA, com el Sudan o la República Democràtica del Congo.
- Com els conflictes regionals desestabilitzen també la situació de RCA.
- Les reflexions finals van girar entorn al desinterès de formar i culturitzar la

població per part de les elits i, de nou, ressaltar el paper de França com a potència filtrant la informació d'acord als seus interessos. Els periodistes coincideixen en el que anomenen "la mirada contaminada" ja que no deixen de ser periodistes occidentals i no internacionals, el que moltes vegades els dota d'una mirada condescendent.

La jornada es tanca deixant alguns punts de debat oberts i amb el reconeixement unànime de la importància de realitzar aquestes jornades per compartir coneixement i experiències mútues.